

Slik som idag, en og tyve år senere, i en helt annen by. Martyren/Showmannen pusler rundt et lite skrivebord. Han beveger seg i avslappet tempo, men jeg kan likevel merke en viss nervøsitet bak den rolige aktiviteten. Mannen har hørt en del ganger at den tilsynelatende, distanserte roen han møter livets realiteter med, gjør hans nærmeste og venner desto mer usikre.

Han gjennomgår en bunke papirer – en søknad om jobb med mange vedlegg – putter dem i en A4-konvolutt og skriver adresse. Når han presser på konvolutten for å lukke den, gir bordet etter og flytter seg.

Hjemme var fars skrivebord skrudd fast i gulvet. Det tålte å bli slått i. Og bokhyllene var bygget fast i veggene. Det var ikke meningen at man skulle flytte, tenker mannen, mens han forbereder dagens rituelle handling.

Å bære søknader om jobb til postkassen har forlenget utviklet seg til et ritual hvor selve konvolutten som skal av sted, er blitt stadig mindre viktig, og det har skjedd at den ble gjenglemt i jakkelommen og funnet igjen først flere dager etter søknadsfristen. Det er dessuten lenge siden noen av søknadene har ført til noe mer enn et standard-avslag, og noe intervju er det ikke blitt på mange måneder. Av denne og flere andre grunner – som er altfor hverdagslige til å oppholde oss ved – er det blitt en del av ritualet å ta i bruk dressen – den ene og pene «jobseeking-suit» (Glenn) – allerede i denne fasen.

For ytterligere å understreke sin oppriktige interesse for stillingen sjekker mannen til og med hvorvidt sokkene hans er av samme farve. Til slutt en liten piruett foran speilet for å se om den lille guttens sprettert i jakkelommen ikke synes utenpå, før han forlater hjemmet og rusler mot byens sentrum og dets postkasser.

Konvolutten har forlenget, sammenbrettet, havnet i jakkelommen, slik at vår mann har fått frie hender til å gestikulere mens det indre søkelyset foretar sine krumspring og brownske bevegelser.

Man får rare tanker av å bære en jobbsøknad forbi gravlunden.

Alt man har stuet bort bakerst i skallen kommer opp på en gang og setter seg på tvers. Alt den lille gutten, Martyren, Showmannen, Fuglekikkeren og Kunsthistorikeren har opplevd, forlanger plutselig å få tildelt sine ord. Særlig alle de *crazy bastards* fra den tiden da han gikk omkring og kjærlighetssultet i Kristiania.

Oppidum, opium, opossum!

Fort! Hit med ordene!

Før Showmannens siste sketsj er over.

Før Reservhjelpelæreren blir innhentet av gjengangeren fra Holbeins *Danse macabre*.

Den lille gutten husker at serien begynte med *Utdrivelse av Paradiset*. Døden ventet rett utenfor, var den første Adam og Eva skulle møte. Og den rev bakfra i Munken og Kjøpmannen på de neste bildene. Snart gjorde den lille gutten det til en regel å ta korte pauser midt i énmannsbandykampene, da stillingen f.eks. var 189–231, og å titte forsiktig over skulderen.

*

Kvelden etter den ovennevnte rusleturen forbi Vestre Gravlund kommer han til å papirfeste de første ord som bastardene i hodet hans har krav på.

Kanskje kan det etterhvert bli til noe, en lang avhandling eller en kort fortelling.

En fortelling som skal gjøre ham mer omgjengelig og hendig i bruk (forutsatt at forfatternavnet staves korrekt):

En fortelling om eksilet, for eksempel?

Hvilken elefant av et ord. Rommer alt: Den fine avstanden som merkelig nok gjør konturene til fortiden, gamlekjæresten og familiegraven mye skarpere. Rotløshet (Riksmålsordboken: Flyktingene, disse stakkars rotløse mennesker.) & frihet, som jo er *just another word for nothing*

left to lose. Pluss alle de nye mulige/umulige identiteter som Showmannen og Martyren blir fristet med: Svigersønnen, Sinsinstasjonsbetjenten, Mannen med fuglekassen, Leserinnleggskribenten . . .

Dagen etter kommer han til å entre Vinkelkafeen igjen. Rett ovenfor Majorstukrysset.

Han tenker seg midt blant de vennlige skapningene med skrubbisår i ansiktet og kaster seg over Ulla Uglemyrs bestilling av en mer anvendelig Peer Gynt:

«Å emigrere i voksen alder kan nemlig sammenlignes med det å være 18 år gammel igjen, uten å kunne nyte godt av de unnskyldningene som kommer en attenåring til gode.

Selvsagt gjør man det ikke lett for nordmenn å forstå seg på innvandrere, og det er ofte helt riktig å se på dem som forvirrede personer – fordi de er det: De starter sitt annet liv med overdrevne forventninger til seg selv og fremtiden generelt, beruset av sin nyvunne frihet.

De blir irritert av småtterier, som f.eks. at nordmenn ikke klarer å skille mellom de forskjellige rare land en kommer fra, men de kommer jo ofte fra steder som ikke lenger finnes på kartet engang, som Øst-Preussen, Fiumé, Ceylon, Rutenia eller Kurdistan, og dessuten er det ett fett hvor man har flyktet eller er blitt sendt fra.

Selvsagt har nordmenn godt av å få litt historie-, geografi-, mytologi-, og religionsundervisning iblant. Særlig når det gjelder religionshistorie, lever mange nordmenn under inntrykk av at den begynte med at Martin Luther vandaliserte en kirkedør i Wittenberg, mens det snarere er slik at den sluttet der.

Man dropper aksenter i navnene sine, og man begynner å samle på de navneforvrengningene nordmenn klarer å prestere, men samlingen blir raskt så omfattende at man bare beholder kunststykker hvor minst tre bokstaver er feil.

. . . å propos samlinger, en annen er samlingen av

såkalte *norske fakta* – fenomener mellom himmel og jord som alle nordmenn vet om, men ingen kan forklare overfor en utlending. Nevner du et ekte norsk faktum (f.eks. «statskirke»), får nordmenn stort sett et fjernt, drømmende blikk, som om de har lest Dostojevskij de siste tre døgn, og svarer: – Dét kan du jammen spørre om!

Mens den sakte fremgang gjennom forvirrende erfaringer går sin gang, skaffer du deg tross alt noen ekte venner – er du litt heldig, får du noen som tilhører den kategori man kaller *det deilige norske overskuddsmennesket*, og du trenger noen slike rundt deg, for det deilige norske overskuddsmennesket er optimist, gir deg gode råd og nesten nye ski og oppmuntrer deg hele tiden, inviterer deg hjem, innrømmer at det ikke vet noe særlig om hjemlandet ditt, men vil gjerne lære . . .

Det typiske deilige norske menneske har ofte adoptert et barn fra Den tredje verden, i tillegg til sine egne to til fire, og har som regel også en bestefar som seilte gjennom Nordvestpassasjen sammen med Amundsen.

Et slikt eksemplar var liten gutt i femtiårene og pleide å spille bordtennis på statsministerens arbeidsbord midt på natten – hans far var nattevakt i regjeringsbygningen, men han har dessverre ikke tid til å skrive om barndommen sin, for han tar seg av flyktningebarn et eller annet sted ute i den onde verden.

Og så har du kanskje skrevet en aviskronikk om forholdene i hjemlandet ditt; da kan du regne med at det deilige norske menneske kommer strålende av glede mot deg og roper: «Jeg har sett artikkelen din, det er så deilig at du nå skriver på norsk, jeg har lagt avisen til side, jeg skal lese artikkelen din i helgen.» Dreier det seg om det deilige kvinnemenneske, får du en herlig klem i tillegg, og det er meget oppmuntrende for en tvilende og trett eksilskribent – men du må ikke gjøre den feilen å spørre etter helgen, hvordan man så har likt artikkelen din, for det deilige norske menneske fikk selvsagt ikke tid til å lese, det

måtte sykle fra Trondheim til Oslo, feire 25-årsjubileet for A-jollen i Nevlunghavn eller spille «Junta» med sin samboers barn fra forrige eller neste ekteskap.

Eller du blir intervjuet i fjernsynet, og dine tre setninger om de nye grusomhetene i ditt hjemland blir ikke klippet bort; dagen etter kommer det deilige norske menneske løpende mot deg og erklærer: «Det var så deilig å se deg på skjermen, de blå/mørke øynene dine sto så fint til den mørke/lyse genseren din!»

Du bør være meget glad for slike reaksjoner – det er de eneste du får – og du bør ta godt vare på alle de deilige norske mennesker du får tak i, for når du engang kommer med din egen bok, blir salget helt avhengig av om disse deilige mennesker kjøper boken som julegave til sine tanter i Kristiansand & på Lillehammer.»

*

Middels fornøyd legger han (svigersønnen, elskereren) sine notater sammen og ser utover Majorstukrysset.

Her satt han i ett år i håpet om at Kvagga skulle gå forbi. Alle Oslo-borgere må da forbi Majorstuen før eller siden? Men Kvagga gjorde det aldri.

Derimot oppdaget han det forvirrende, statistiske faktum at hver fjerde Majorstufarer er tydelig merket av psykisk handikap, eller ihvertfall av midlertidig mental ubalanse. Kan det ha noe med kryssets beliggenhet i nærheten av Gaustad, Marienlyst og Blindern å gjøre? Eller er det slik i enhver populasjon?

En gang kom to eksemplarer av den nevnte typen inn i kafeen. De satte seg rett bak ham. En mann og en kvinne, i ubestemmelig alder et sted mellom tretti og seksti, såkalte enkle mennesker, i Elevator-klær, han eldre enn hun, kan hende til og med hennes far. De slurpet i seg lapskaus og kaffe og forsøkte å fylle ut et norsk skjema. Først brukte de et kvarter på å forsøke å gjette seg til hvilken dato det var og på å bli enige om at de ihvertfall ikke

skulle spørre noen. Så lurte de et kvarters tid på om de forskjellige farvene på skjemaet hadde noen betydning. Etter nye tyve minutter ga de opp forsøket på å finne ut hva forkortelsene f.o.m. og t.o.m. kunne bety.

Som en rød tråd samtalen igjennom gjentok kvinnen omtrent annethvert minutt: «Ska'si deg én ting ihvertfall, sånt skjema, det er beinhardt!»

Men etterhvert ble det merkelig stille bak ham. Da han var ferdig med dagens to kopper og et titalls usammenhengende observasjoner og skulle forflytte seg i retning sengen, utnyttet han anledningen og tok gjestene ved nabobordet i nærmere øyensyn.

Det nå helt tause menneskeparet satt der med halvlukkede øyne, i halvmørket ved vindusbordet på Vinkelkafeen i Majorstukrysset, på en onsdag kl.18.35, og masturberte hverandre.

*

Vår mann har nådd byens sentrum og kvitter seg med dagens konvolutt. Jobbsøknaden får hvile i den røde kassen i Universitetsgaten, vis à vis Norlis bokhandel.

Han går inn i Studentkjelleren. I køen ved disken rammes underkjeven hans av abstinensskjelving i påvente av den første koppen med byens billigste kaffe.

Juststudentene rundt ham gruppestuderer under tilsynelatende ordnede forhold.

Hvis noen spurte ham – men det gjør vel ingen – ville han svare at kaoset er å foretrekke...

Plutselig føler han seg lettet. Kaoset gir ro i sjelen. Man behøver ikke lenger å være nervøs fordi noe kan gå galt med den almene orden.

Studentene...

For hver nyankommet kollega sklir de fra «hevdvunnen rett», «det nye testamentet, funnet etter at han var død» og «forkjøpsrett så lenge han lever» til det som egentlig fyller hodene deres: